

JAMOANI SHAKLLANTIRUVCHI TRENING MASHG'ULOTLARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRI

Mirzayeva Baxtiniso

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
(Boshlang'ich ta'lim) yo'nalishi magistranti

Annotatsiya: Jamiyatda har bir insonning o'z o'rnini topishi va jamoa bo'lib shakllanishi uchun ta'lim jarayonlarida trening mashg'ulotlarini tadbiq etish.

Kalit so'zlar: trening, tushunish, jamoa, mashg'ulot, ishtirokchi, dastur.

Ключевые слова: обучение, понимание, команда, обучение, участник, программа.

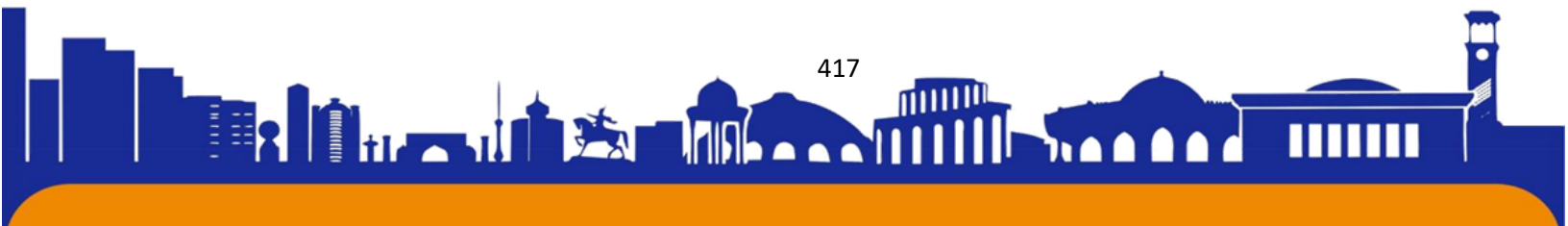
Key words: education, understanding, command, education, area, program.

Talabalarinigizning portretini yaratish juda muhimdir. Bu odamlar kimlar, ularni nima qiziqtiradi, treningdan qanday samara kutishadi? O'quv dasturini ishlab chiqqandan so'ng, o'zingizni tinglovchining o'rniga qo'yishga harakat qiling. O'zingizdan mumkin bo'lgan savollarni so'rang va javob berishga harakat qiling. Agar ushbu trening keng auditoriya uchun mo'ljallangan bo'lsa va hech qanday aniq darajadagi oldingi bilimlarni talab qilmasa, unda siz diqqatni tinglovchilarning eng "qiyin" qismiga qaratishingiz kerak. Hamma odamlar ham ma'lumotni bir xil darajada tez tushuna olmaydi, hamma ham o'z xatolarini darhol tan olishga tayyor emas.

Sizning usullaringiz, mashqlaringiz va o'yinlaringiz hamma uchun tushunarli bo'lishi kerak. Agar trening ma'lum darajadagi bilimga ega bo'lgan auditoriya uchun mo'ljallangan bo'lsa yoki u faqat dastlabki tayyorgarlikdan so'ng yakunlanishi mumkin bo'lsa, bu haqda mijozlarni oldindan ogohlantirish kerak. Odamlar siz bilan ishlash uchun qulay va yoqimli bo'lishi kerak.

Trening dasturi belgilangan mavzuga aniq mos kelishi kerak, mashqlar esa axborot bloklari. Jamoada trening mashg'ulotlarining o'tkazilishidagi asosiy maqsad jamoa kishilarining fel atvorlarini bilish va ularning barchasini bitta jamoaga birlashtirish uchun xizmat qiladi.

O'tkaziladigan trening mashg'ulotlarining O'quv dasturi tuzilgandan so'ng va siz mashg'ulotingizning texnikasi va usullari haqida yaxshi tasavvurga ega bo'lganingizdan so'ng, mashg'ulot qayerda va qanday sharoitda o'tkazilishini aniqlashingiz kerak. Bu tayyorgarlik ishlarining muhim qismidir.

Masalan, mashg`ulot xonasi juda tiqilib qolsa, tor bo`lsa yoki aksincha bo`sh joy juda ko`p bo`lsa, odamlar chalg`itadi va diqqatini ishga qarata olmaydi. Treningni qayerda o`tkazish yaxshiroq ekanligini aniqlash muhim - mijozning binolarida yoki ijaraga olingan zalda. Bu har doim individual ravishda hal qilinadi. Va, albatta, darslar uchun barcha texnik jihozlar bilan ta`minlash kerak: videomagnitofon va ekran, musiqa pleyeri, ko`rgazmali qurollar. Agar trening kompaniya tomonidan o`z xodimlari uchun buyurtma qilingan bo`lsa, unda siz hisobot shartlarini oldindan muhokama qilishingiz kerak.

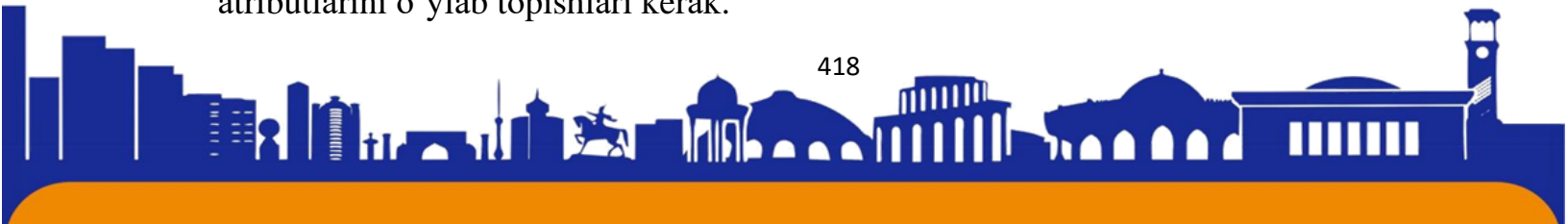
Gap shundaki, ko`plab menejerlar o`z xodimlarini o`qitish qanday ketayotganini kuzatishni istashadi. Yoki hech bo`lmaganda videoni tomosha qiling. Ammo xalq rahbariyat ularni kuzatib turganini bilsa, to`liq ochib bera olmaydi. Bu masalani mijoz bilan muhokama qilish muhimdir. Muammoni rahbariyatga batafsil ma`lumot berish orqali hal qilish mumkin o`quv hisoboti va xodimlarning malaka oshirishdan keyingi ishlarini nazorat qilish orqali. Axir, asosiysi, odamlar nimani o`rganganligi emas, balki ular olgan bilimlarini amalda qanday qo`llashi.

Mashg`ulotlarni o`zingizga kerakli jihozlarni (videomagnitafon, musiqa pleyerlari va boshqalar) osongina o`rnatishingiz mumkin bo`lgan keng xonalarda o`tkazish yaxshidir. Tinglovchilar uchun yashash joyi qulay bo`lishi kerak. Bu juda muhim, chunki noqulay va tor mashg`ulot xonalarida tinglovchilar mashg`ulotlarga etarlicha e`tibor qarata olmaydi.

O`quv xonasi bilan bog`liq muammoni hal qilishning ikki yo`li mavjud: mos xonani ijaraga oling yoki mijoz bilan mashg`ulot davomida sizni maxsus xona bilan ta`minlashga rozi bo`ling.

Agar siz jamoaviy mashg`ulotlarni o`tkazishga qaror qilsangiz, ularni suvga cho`mish bosqichisiz amalga oshirish mumkin emasligini yodda tutish kerak. Busiz, keyingi ish shunchaki ma`nosini yo`qotadi. Mashg`ulotlar tarkibidagi keyingi qism - bu jamoalarga bo`linish. Ishtirokchilarni oldindan belgilangan tarzda yoki butunlay tasodifiy tarzda ajratish mumkin. Kichik jamoalarda ishlash (6 dan 13 kishigacha) nafaqat jamoaviy ruhni his qilish imkonini beradi, balki o`yindagi raqobatni kuchaytirishga yordam beradi. Har bir inson o`zini jamoaning bir qismi sifatida his qila oladi, muvaffaqiyatga hissa qo`shadi.

Jamoalar tuzilganda, muzqaymoq deb ataladigan narsalarni o`tkazish kerak: har bir guruhdagi ishtirokchilar bir-birlarini bilishlari, kapitan tanlashlari, o`zlarining atributlarini o`ylab topishlari kerak.

Keyingi qadam jamoaviy ishdir. Trening davomida ishtirokchilar mashqlarni bajarishlari kerak. Bundan tashqari, qiyinchilik darajasi jamoaning dastlabki tayyorgarligiga bog`liq bo`lishi kerak: u ko`ngilocharidan chuqur va murakkabgacha farq qilishi mumkin.

Tahlil qilish majburiydir. Bu mashqlar o`rtasida amalga oshirilishi mumkin yoki mashg`ulot oxirida uni tark etishingiz mumkin. Jamoalar o`z faoliyatlarini sarhisob qilishlari, raqiblarining ishiga e`tibor berishlari kerak.

Jamoa qurish mashg`ulotlari tarkibidagi yakuniy qism umumiy mashqdir. Bu harakat barcha jamoalarni jalb qilish va ularni bir joyga birlashtirishni o`z ichiga oladi.

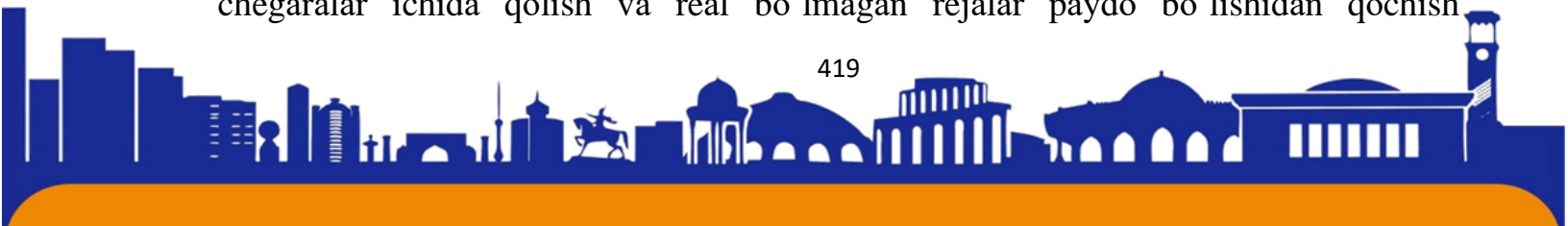
Rivojlanish suhbatida olingan ma`lumotlarning batafsil tahlili amalga oshiriladi. Bu erda tashkilotning maqsadlari va ularga erishish samaradorligi, turli darajadagi muammolar, tashkilot duch keladigan qiyinchilik va to`siqlar, ularning sabablari va ularni bartaraf etish yo`llari haqida gapiramiz. Kompaniyaning muvaffaqiyati bog`liq bo`lgan asosiy shaxslar va qaror qabul qiluvchilar, rasmiy va norasmiy rahbarlar aniqlanadi. Rivojlanish suhbatining o`ziga xos xususiyati uning muammoli yo`nalishidir: murabbiy mijoz bilan faol muloqot qiladi, savollar beradi, vaziyat haqida o`z fikrini bildiradi va muammolarni aniqlashga yordam beradi.

Kompaniya faoliyatida ishtirok etmaydigan mustaqil shaxs sifatida u mijozga xolis fikr bildirishi va mavjud muammolarni hal qilishga, shuningdek, ularning yuzaga kelish sabablarini topishga yordam berishi mumkin.

Rivojlantiruvchi suhbatlar rivojlanish suhbatlari deb ataladi, chunki suhbat davomida mijoz vaziyatga o`z nuqtai nazarini biroz o`zgartiradi, faolroq pozitsiyani egallashni boshlaydi. U o`zini vaziyat va tashqi sabablarning qurboni sifatida his qilishni to`xtatadi, inqiroz yoki qiyin vaziyatni bartaraf etish imkoniyatini tushunadi, muammolarning sabablari va o`zaro bog`liqligini tahlil qiladi.

Bunday holda, faqat hal qilinishi mumkin bo`lgan muammolar ko`rib chiqiladi, ularning echimi suhbatdoshlarga bog`liq. Masalan, tashkilotning eng katta muammosi, paradoksal ravishda, ko`pincha mijoz tomonidan menejer yoki ta`sischilar tomonidan ko`rib chiqiladi. Agar murabbiy ular bilan emas, balki quyi darajadagi menejerlar bilan suhbatlar o`tkazsa, u vaziyatni faqat yuqori boshqaruv va biznes egalarini o`z ichiga olmaydigan quyi tashkiliy darajalarda tahlil qilish bilan cheklanishni taklif qiladi.

Ularni qavs ichidan chiqarib, tashqi muhit omillariga murojaat qilib, murabbiy ta`sir o`tkazish huquqiga ega bo`lmaganlarga ta`sir o`tkazishga urinmasdan, u oqilona chegaralar ichida qolish va real bo`lmagan rejalar paydo bo`lishidan qochish

imkoniyatiga ega. Derazadan tashqaridagi haroratni o'zgartirishga urinish hech kimning xayoliga ham kelmaydi - odamlar ob-havodan shikoyat qiladilar, lekin bunga chidashadi, buni odatiy hol deb bilishadi.

Tashqarida yomg'ir yog'ayotgan bo'lsa, odam soyabon oladi va sehrli afsunlarni baqirmaydi. Shunga o'xshab, murabbiy saviyasiga yo'l qo'yilmagan kompaniya rahbarlarida ham ko'zga ko'rinadigan xatolar mavjudligini ko'rib chiqishga arziydi.

Har qanday trening, u qanday vazifalarni bajarishidan qat'i nazar, deyarli har doim guruh ishi qoidalarini ishlab chiqish va tanishishdan boshlanadi. Qoidalar turli yo'llar bilan belgilanishi mumkin. Siz ularni shunchaki ishtirokchilar oldida afishada joylashtirishingiz mumkin. Variantlarni taklif qilish orqali siz eng mos keladigan qo'shma tanlovni boshlashingiz mumkin. Siz o'zingiz yozishni boshlashingiz mumkin. Hammasi ishtirokchilar sinfdan nimani xohlashlariga bog'liq. Agar bu shaxslararo muammolar yoki hatto shaxsiyat muammolari bilan bog'liq guruh mashg'ulotlari bo'lsa, unda bu holda faqat birinchi protsedura qoidalarini e'lon qilib, tanishuv protsedurasidan boshlash foydalidir. Keyin, uning oxirida siz ushbu rivojlanishni mustaqil guruh protsedurasiga aylantirib, guruh ichidagi hayot qoidalarini ishlab chiqishni boshlashingiz mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. To'xtaxodjayeva M.X. Pedagogika nazariyasi va tarixi(1qism). Toshkent-2010
2. Googl.uz
3. Kutubxona.uz
4. <https://uz.m.wikipedia.org/wiki/Jamoa>
5. Norbutaevna, N. D., & Kizi, M. R. S. (2022). PEDAGOGICAL SYSTEM FOR FORMING SPIRITUAL COMPETENCE OF STUDENTS IN MODERN CONDITIONS. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(3), 754-760.
6. Donaeva, N. (2022). PEDAGOGICAL SYSTEM OF FORMING SPIRITUAL MATURITY IN STUDENTS IN INFORMATION ENVIRONMENT. *Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL)*, 3(12), 64-72.
7. Donayeva, N. N., & Normurodova, F. A. (2021). O'QUVCHILARDA MANAVIY-AXLOQIY SIFATLARNI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY

AXBOROT VOSITALARIDAN FOYDALANISH. *Academic research in educational sciences*, 2(NUU Conference 1), 214-216.

8. Donayeva, N. N. T. (2020). ZAMONAVIY AXBOROT MUHITIDA O'QUVCHI YOSHLARNING MA'NAVIY-AXLOQIY QIYOFASINI YUKSALTIRISH. *Студенческий вестник*, (22-8), 65-66.

9. Чарыев, И. Профессор кафедры Педагогике ТерГУ. Одинабобоев Фазлиддин, Магистрант 2-курса ТерГУ. СОВРЕМЕННЫЕ ПРИНЦИПЫ И МЕТОДЫ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ. *Научно-практический журнал «Энигма» Выпуск № 32 (Апрель 2021).*, 93.

10. Abdurazakov, F. A., & Meliev, S. K. (2022). Interactive Methods Used In The Formation Of Creative Activity (On The Example Of Primary School Students). *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(1), 257-262.

11. Abdurazakov, F. A., & ugli Odinaboboev, F. B. (2022). Pedagogical importance of using module educational Technologies in the system of continuous education on the basis of modern approaches. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(1), 173-180.

12. Abdunabievich, F. A., Ugli, F. O. B., & Norbutaevna, N. D. (2022). TYPES OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES THAT CORRESPOND TO THE SPECIFICS OF MORAL AND AESTHETIC EDUCATION AND TEACHING OF STUDENTS.

13. Абдуразақов, Ф. (2022, October). ЎҚУВЧИЛАРГА АХЛОҚИЙ-ЭСТЕТИК ТАРБИЯ БЕРИШДА НОТИҚЛИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МЕХАНИЗМЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ. In *E Conference Zone* (pp. 110-115).

14. Абдуразақов, Ф. (2022). ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИДА УҚУВЧИЛАРНИНГ НОТИҚЛИК МАДАНИЯТИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ. *Conferencea*, 78-84.

15. Чарыев, И., & Абдураззоков, Ф. (2021). СОВРЕМЕННЫЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ В УЗБЕКИСТАНЕ. *Энигма*, (32), 86-93.

16. Abdurazakov, F. (2022). SPEAKING SKILLS FORMATION MECHANISMS. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(11), 91-100.

